

سدف فاطمی

sadaf.fatemi@fdn.ir

جایزه «ایگنوبل» تقلید طنزآمیزی از جایزه نوبل است. این جایزه به محققانی با دستاوردهای علمی غیرمعمول، خنده‌دار و کم‌اهمیت داده می‌شود. مراسم اعطای این جایزه آمریکایی از سال ۱۹۹۱ در اوایل اکتبر هر سال برگزار می‌شود. این مراسم از سوی مجله فکاهی علمی «ای. آی. آر» تدارک دیده شده و مکان برگزاری آن آملی تئاتر دانشگاه «هاروارد» است. در این مراسم، جوایز از سوی برندگان اصلی جایزه نوبل به ۱۰ مورد از خنده‌دارترین و عجیب‌ترین تحقیقات علمی در موضوعات فیزیک، شیمی، پزشکی، ادبیات، صلح، بهداشت عمومی، مهندسی، زیست‌شناسی و برخی تحقیقات بین‌رشته‌ای اعطا می‌شوند. گفته می‌شود هدف اصلی این مراسم گرامی‌داشت تحقیقاتی است که اول مردم را می‌خنداند و سپس آنها را به‌فکر و می‌دارد. همچنین گاهی این جایزه‌ها اهداف انتقادآمیز دارند. مثلاً یکی از تحقیقاتی که اخیراً جایزه ایگنوبل را برده است، تحقیق قوانین پنج ثانیه‌ای است که در آن گفته شده اگر مواد غذایی در عرض پنج ثانیه از روی زمین برداشته شوند، آلوده نیستند. در میان محققان، جالب‌ترین اتفاق برای «آندره گیم» افتاده‌است؛ این دانشمند که در سال ۲۰۰۹ برنده جایزه نوبل واقعی بود، برنده سابق جایزه ایگنوبل در سال ۲۰۰۰ برای معلق نگه‌داشتن قورباغه هم هست. پارسال جایزه ایگنوبل روانشناسی به چند محقق هلندی داده شد. این محققان نتیجه گرفته‌اند که اگر فردی به چپ خم شود، برج ایفل در زوایه دید او کوچک‌تر به‌نظر می‌رسد. محققان سوئدی هم برای بررسی این سوال که چرا موهای برخی مردم در سوئد سبز است، جایزه ایگنوبل شیمی را برده‌اند. جایزه دینامیک مایعات به محققانی داده شد که درباره علت ریختن قهوه هنگام راه رفتن مطالعه کرده‌اند. صحبت درباره بعضی جوایز سال ۲۰۱۳ هم خالی از لطف نیست؛ جایزه احتمالات به محققان هلندی و بریتانیایی اهدا شد. این محققان گزارش کرده‌اند که گاوها هرچه بیشتر بخوابند، احتمال آن که به‌زودی بیدار شوند، بیشتر است و وقتی بیدار شدند به‌سادگی نمی‌توان پیش‌بینی کرد که دوباره که می‌خوابند. جایزه صلح به‌صورت کنایه‌آمیز به الکساندر لوکاشنکو – رئیس‌جمهوری بلاروس – برای غیرقانونی اعلام کردن تشویق در مکان‌های عمومی و تلاش مستمرش برای دستگیر کردن مرد مسلح در حال تشویق کردن، تعلق گرفت. جایزه پزشکی به محققان ژاپنی برای بررسی تأثیر گوش دادن به اپرا روی بیمارانی که عمل قلب کرده‌اند، اهدا شد. البته باید گفت که این بیماران، موش آزمایشگاهی بودند. جایزه مشترک زیست‌شناسی و نجوم به محققانی در سوئیس، استرالیا و آلمان داده شد. این محققان کشف کرده‌اند که وقتی سوسک‌ها گم می‌شوند، با نگاه بر کپکشان راه شیری می‌توانند راه خانه‌شان را پیدا کنند. جایزه فیزیک به تلاش مشترک دانشمندان ایتالیا، بریتانیا، دانمارک و سوئیس داده شد. این محققان می‌گویند انسان می‌تواند روی سطح برکه راه برود. (به‌شرطی که در کره ماه باشد) جایزه شیمی به محققان ژاپنی برای بررسی فرآیند بیوشیمیایی‌ای که باعث می‌شود پیاز آدم را به گریه بیندازد، تعلق گرفت.

بومی‌سازی علوم انسانی در گفت‌وگو با تقی آزادارمکی

استقلال علم انسانی از سیاست

رونک حسینی
ronak.hoseini@fdn.ir

و تولید علم، بلکه دخالت سیاست در مسائل دانشگاهی است. تقی آزادارمکی، جامعه‌شناس و عضو هیأت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران می‌گوید آنچه در این بین اهمیت دارد، استقلال دانشگاه است و البته نگاه آزاد به علم.

ماجرای بومی‌سازی چیست؟

بومی‌سازی معنی دیگری از تولید علم است. تولید علم به سطح اپیتلکچورالی دانشمند در حل مساله بستگی دارد. علمی که نظرش معطوف به حل مساله داخلی است بومی‌سازی می‌شود و اگر در سطح جهانی باشد، تولید علم و معرفت را نتیجه می‌دهد. مثلاً وقتی یک جامعه‌شناس بخواهد برنامه توسعه بنویسد، می‌شود بومی‌سازی. جامعه‌شناسی بومی با نیازهای اجتماعی یا توسعه پیوند می‌خورد. جامعه‌شناسی ایران الان باید بگوید چرا چیزی به نام به هم‌ریختگی ساختاری وجود دارد، اصلاً وجود دارد یا نه؟ چرا در فلان شهر خودکشی زیاد است، چرا بعضی جاها از تولیدات رسانه ملی استقبال بیشتری می‌شود و جاهایی هم کمتر. افست تحصیلی کجاست و چرا زیاد است. چرا در بعضی شهرها سطح دین‌داری بالا یا پایین است و...

والان جامعه‌شناس‌ها این کار را می‌کنند؟

بله. جامعه‌شناس‌ها صبح تا شب دارند همین کارها را می‌کنند. هم برای امرام، معاش، هم برای ضرورت‌ها و نیاز ملی. بسیاری از رساله‌های دانشجویی به همین چیزها پاسخ می‌دهند.

اما بومی‌سازی‌ای که از آن حرف می‌زنند، مترادف با حذف بعضی جریانات فکری است.

این حرکت به کل ساختار آسیب می‌رساند. ظرفیتی داریم و نمی‌توانیم از آن استفاده کنیم؛ می‌زنیم و نابودش می‌کنیم. مثل وقتی که در خانه لباسی داریم که به درد فصل نمی‌خورد، می‌اندازیم دور، در حالی که چند ماه بعد به کارمان خواهد آمد. همین‌طور هم آدمی را که می‌بینیم یک جایی به درمان نمی‌خورد می‌اندازیم دور، در حالی که جای دیگری مفید خواهد بود. یا همین حذف افکار متنوع.

به خاطر ترس از چیزهای ناشناخته؟

از سر جهل است. بعد توهم، قدرت و منافع شخصی. می‌افتم در توهم و شروع می‌کنیم به حذف همه چیز و آخرش هم چیزی حاصل نمی‌شود جز از بین بردن سرمایه‌ها. آدمی که منتقد من است، به جای آنکه حذف شود می‌توانیم بگذاریم سازمان دیگری بنشیند کارش را انجام دهد. مثل همان داستان لباس. می‌گذاریم تسوی کمد تا فصلش برسد نه اینکه دورش بریزیم و دوباره موقعش که شد مجبور شویم یک دست لباس نو بخریم. تولید علم که همه جاز از آن حرف می‌زنند به چه معناست؟ و چه ارتباطی به مقوله پربخت بومی‌سازی دارد؟

ما براساس توانایی، ظرفیت و مجموع

شرایط اقدامی می‌کنیم که

دانشگاه و قوانین حاکم بر آن، امکانات، دانشمند، تجربه و بازار هم شرایطی است که باید مهیا باشد تا تولید علم ممکن شود. در چنین جریانی، کسی احساس نمی‌کند که دارد کار خاصی می‌کند. اما اگر برنامه به‌هم و اجبار و توقع مطرح باشد، داد دانشگاهی‌ها درمی‌آید و آخرش هم کسی کاری نمی‌کند.

این تجربه و بازار که می‌گویید از کجاست؟

باید آکادمی وجود داشته باشد و این امر مستلزم وجود سه چیز است: دانشمند، قوانین و نظام هنجاری و رسوم، منتقد، مخاطب و ناظر. اگر آدم‌ها باشند و کسی جرات نکند نقد کند، یا اگر دانشمند باشد بدون امکانات یا همه چیز هم باشد اما نگاه انتقادی و معترض نباشد، اتفاقی نمی‌افتد. همه اینها در کنار هم سازنده خواهند بود.

مشکل تمرکز کردن روی ماجراست؟

بله. کسی که می‌آید این کار را بکند دارد بازی سیاسی می‌کند. بازی به هم می‌زند. مثل فوتبال است. اگر کسی روی اینکه خیلی بازیکن خوبی است متمرکز شود، خراب می‌کند. به خیالش همه دارند نگاهش می‌کنند و قضاوت می‌شود. در تیم فوتبال ما بازیکن‌های خط دفاعی گل می‌زنند. تولید علم کار آدم‌های گمنام و نسبتاً متوسط است. یک جریان پنهان. اما از درون بحث‌های جهت‌دهی به تولید علم، پاک‌سازی دانشگاه بیرون می‌آید. یعنی یک سری از استادان را به این بهانه کنار بگذاریم.

چرا باید این اتفاق بیفتد؟

دانشگاه به مثابه شرایط دموکراتیک

دانشگاه یک شرایط دموکراتیک است: استاد، دانشمند و عقل. این است که امکان تولید علم را فراهم می‌کند نه سیاستمدار. سیاستمدار بنا نیست بنشیند تولید علم کند، اما اگر نگاهی به کشور خودمان بیندازید متوجه می‌شوید بیشتر کسانی که در این عرصه مدعی‌اند، کنشگران سیاسی‌اند نه دانشمندان. نمی‌گویم دکتر و مهندس و مجتهد نیستند، هستند و اتفاقاً به همین دلیل دچار تصور ویژه نشده‌اند. اسم و عنوان و مدرک تحصیلی ضامن بر این نیست که کسی بتواند تولید علم کند. این اتفاق در شرایط محدود و حد وسط می‌افتد. نوابغ تولید علم نمی‌کنند. یک جایی باشد با همان شرایطی که گفتیم، استاد و دانشجو کار می‌کنند و در فرآیندی ۳۰، ۴۰ ساله، دو مفهوم جدید تولید می‌شود. اگر آدم‌ها احساس کنند دارند کار خیلی بزرگی می‌کنند، همه چیز خراب می‌شود. این مقوله باید وجه پنهان و ناخواسته آدم‌ها باشد. از طرف می‌پرستند داری چه کار می‌کنی؟ جواب می‌دهد که دارم تولید علم می‌کنم.

دانشگاه تولین

#

فرهیختگان | ساخت دانشگاه «تولین» به سال ۱۸۳۴ بر می‌گردد؛ جایی که در شهر «لویزیانا» در ایالت «نیو اورلینز» ساختمانی با نام و نشان دانشگاه تأسیس شد و بنا را بر این گذاشت تا شادی و هیجان را در کنار مدرک‌های آکادمیک به دانشجویان هدیه دهد. دانشگاه «تولین» حالا چیزی در حدود ۱۳ هزار و ۴۶۲ دانشجو دارد که همه آنها در کنار دغدغه‌های گذراندن واحدهای درسی و خواندن مباحث آموزشی، از ته دل می‌خندند. مسلماً مسئولان این دانشگاه هم از اینکه دانشجویان با لب‌های خندان در دانشگاه حاضر شوند، احساس بسیار خوبی دارند.

و سیاست‌بازها هستند که رادیکال‌اند. دانشگاه همیشه برای کمک کردن به سیاستمدارها داوطلب بوده است؛ حتی به دولت احمدی‌نژاد هم پیشنهاد شد ولی او اقتصاددان‌ها و جامعه‌شناسان را گذاشت کنار و فرستاد دنبال کارشان. همین الان ببینید که دانشگاهیان چقدر در روزنامه‌ها یادداشت می‌نویسند و حرف می‌زنند و پیشنهاد کمک می‌دهند اما دولت کار خودش را می‌کند.

در دانشگاه اعتراض به کیفیت غذای

سلف هم سر از سیاست درمی‌آورد. ما به دانشجو با واکنش‌مان این‌طور می‌آموزیم که همه چیز سیاسی است. بنابراین پاسخ دانشجو به برخورد ما هم سیاسی می‌شود. ولی اگر ما به او این‌طور تلقین نکنیم و برخوردمان سیاسی نباشد، دیگر این اتفاق نمی‌افتد. مثلاً همه این مسائل را به سمت کارهای اجتماعی جهت بدهیم. دانشگاه و دانشگاهی رویای سازندگی دارد، چون علم اساساً برای خدمت آمده است. علوم اجتماعی هم برای ساختن است نه ویرانگری. بعضی‌ها تصورشان نسبت به علوم اجتماعی غلط است. دانشگاهی می‌خواهد خدمت کند ولی حوزه سیاسی می‌گوید من کارشناس دارم و به تو نیازی نیست.

پس چرا سیاست اینقدر نگران دانشگاه است؟

برای آنکه حوزه سیاست کمتر آدم‌های سیاستمدار و کاردار دارد، بازیگر سیاسی و سیاست‌ورز دارد. سیاستمدار از دانشگاه نمی‌ترسد، سیاست‌ورز است که می‌ترسد. او نیاز به هیجان اجتماعی دارد نه عقل اجتماعی. دانشمند هم مدعی عقل اجتماعی است و این مساله میان‌شان را شکرآب می‌کند. اما اگر سر و کار سیاستمدار با دانشمند بیفتد با هم دعوا ندارند.

رواه‌حل؟

حوزه سیاسی باید اصلاح شود. باید کار را به دست سیاستمداران سپرد و جلوی بازی‌ها را گرفت؛ از طریق احزاب، تشکل‌ها، انجمن‌های غیردولتی و چه و چه. از بطن جامعه باید این تحرکات صورت پذیرد چون دیدیم که از راس جامعه اراده‌ای برای این ماجرا نیست، ولی اساساً بستر در حال شکل‌گیری است. جامعه دارد قسوی می‌شود و مصادقش هم همین انتخابات اخیر است که جامعه اتفاقات را به سمت خواست خودش هدایت کرد. دانشگاه باید از سیاست جدا شود ولی باید فهم سیاسی داشته باشد. سیاست‌ورزها را دانشگاه کنار روند و دانشمندان برای مسائل دانشگاه به میدان بیایند به جای اینکه بوروکرات‌ها و سیاست‌ورزها وارد شوند؛ برخلاف چیزی که در حال حاضر در دانشگاه در جریان است.

یعنی تغییر در ساختار مدیریت دانشگاه؟

بله. همین است که دانشمند را از کنش‌مندی بازداشته، دور می‌کند و سیستم سیاسی را از دانشگاه می‌ترساند. کسی مثل فردی که به دانشگاه بگانه است وقتی مدیریت غلامه را برعهده گیرد، نتیجه‌اش می‌شود همانی که دیدیم. درست است که در دانشگاه بوده اما درکش از دانشگاه بیرونی است و سیستم را از دانشگاه می‌ترساند. همین چیزها دانشمند و دنیای سیاست در مقابل هم قرار می‌دهد، در حالی که از نظر من مقابله‌ای وجود ندارد. اما حوزه سیاسی اجازه اداره دانشگاه به خود دانشگاهیان را نمی‌دهد؛ آن هم تا زمانی که می‌تواند از عناصر خودش برای این کار استفاده کند. زمانی که از آن طرف اعتراف کند که کم آورده و به این باور برسد، موقعی است که اداره دانشگاه به دست غیرسیاست‌ورزها مطرح می‌شود.

و تا کی باید این ماجرا ادامه پیدا کند؟

زمانش را من نمی‌دانم. زمینه‌های بروز هست. همین مصاحبه نشانه این ماجراست. اما زمان را نه من و شما، که شرایط اجتماعی تعیین می‌کنند.

کیوسک

فصلنامه علمی-پژوهشی باغ نظر

فرهیختگان | فصلنامه علمی-پژوهشی باغ نظر به زبان فارسی است که در زمینه پژوهش‌های نظری هنر (معماری، شهرسازی و تجسمی) از سال ۱۳۸۲ با حمایت پژوهشکده نظر منتشر می‌شود. توجه به هنر و تمدن ایران و شرق، معرفی آخرین دستاوردهای محققان ایرانی و گسترش مرزهای دانش از جمله اهداف مجله باغ نظر است.

مجله باغ نظر در راستای معرفی دستاوردهای محققان ایرانی به جامعه علمی جهانی، سعی دارد ضمن نمایه‌کردن خلاصه تفصیلی مقالات به زبان انگلیسی و ثبت آنها در پایگاه‌های استنادی معتبر جهان، در آینده‌ای نزدیک با بین‌المللی کردن هیأت تحریریه و داوران، چاپ دستاوردهای محققان غیرایرانی به زبان انگلیسی را نیز مدنظر قرار دهد. این مجله در معرفی خود از سیاست‌هایی می‌گوید که تاکنون در زمینه هنر و معماری به آن توجه نشده است.

سیاست باغ نظر در ارزیابی مقالات، استناد به «منابع جدید در موضوعات علمی» و «منابع اصیل و مستند در موضوعات بومی» است. مقالات پس از سه مرحله داوری و موافقت هیأت تحریریه به چاپ خواهند رسید. سردبیری این نشریه با سیدامیر منصوری است و علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به تارنمای اصلی نشریه به آدرس: www.bagh-sj.com مراجعه کنند.

روزشمار آکادمی

همایش ملی دستاوردهای نوین تربیت بدنی و ورزش

فرهیختگان | اولین همایش ملی دستاوردهای نوین تربیت بدنی و ورزش ۵ تا ۶ شهریور ۹۴ توسط دانشگاه بین‌المللی چابهار در شهر چابهار برگزار می‌شود. با توجه به اینکه این همایش به صورت رسمی برگزار می‌شود، تمام مقالات این کنفرانس در پایگاه سیویلیکا و نیز کنسرسیوم محتوای ملی نمایه خواهد شد و شما می‌توانید با اطمینان کامل، مقالات خود را در این همایش ارائه کرده و از امتیازات علمی ارائه مقاله کنفرانس با دریافت گواهی کنفرانس استفاده کنید. علاقه‌مندان می‌توانند

مقالات خود را با محوریت: مدیریت تربیت بدنی و علوم ورزشی، فیزیولوژی ورزشی و تغذیه ورزشی، حرکات اصلاحی و آسیب‌شناسی ورزشی، بیومکانیک ورزشی، رفتار حرکتی و روانشناسی ورزشی، مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی، مدیریت رویدادهای ورزشی، مدیریت راهبردی در ورزش، مدیریت سازمان‌های ورزشی و... به دبیرخانه همایش ارسال کنند. همایش در وضعیت پذیرش خلاصه مقالات است و علاقه‌مندان می‌توانند تا ۱۵ خرداد ماه مقاله‌های خود را ارسال کنند. دانشگاهیان برای کسب اطلاعات بیشتری می‌توانند به تارنمای اصلی همایش به آدرس: www.iucsport.ir مراجعه کنند.

پیشنهاد روز

تعطیلات را از دست ندهید

فرهیختگان | سفر رفتن به‌خاطر افزایش هزینه‌ها شاید برای عده‌ای برنامه‌ای لوکس به حساب آید. عده‌ای دیگر اما برای خود به اندازه جیب‌شان، راهی برای به جا آوردن سفر به مثابه یک آیین مذهبی پیدا می‌کنند. برای چنین کاری پیش از هر چیز به اطلاعات نیاز است؛ اطلاعاتی درباره شهرهای مختلف، امکاناتی که هر شهر برای مسافران دارد، محل اقامت، هزینه و...

. طراحان اپلیکیشن «لذت سفر»، مدعی‌اند برای سفر به شهرهای ایران، اطلاعات کافی را به کاربر می‌دهند. کاربر می‌تواند اطلاعات هتل‌ها در هر شهری را داشته باشد، از امکانات آنها مطلع شود، نظرات سایرین را درباره خدمات آن بداند و در صورتی که بخواهد، برای مدت اقامت خود، اتاقی را به صورت آنلاین رزرو کند. همین‌طور می‌شود درباره جاذبه‌های هر شهر و موقعیت و امکان دسترسی اطلاعات لازم را دریافت کرد. در این مورد هم می‌توان از نظر باقی مسافران مطلع شد؛ چراکه این اپلیکیشن به کارت حافظه، لیست مخاطبان و موقعیت مکانی کاربر دسترسی دارد و برای ابزارهایی با سیستم‌عامل اندروید نوشته شده است.

دانشگاه

ویژه نامه هفتگی اخبار واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی

برای انعکاس بیشتر فعالیت‌های خود با سازمان آگهی‌ها و بازگانی روزنامه فرهیختگان تماس بگیرید

تلفن: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۶۶ فکس: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۱۷

۵۲ صفحه

